

# יהי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

ב' שמותיו - "צמח" ו"צדק"  
(בג'מטריא מנחם מענדל) הם  
שמותיו של המלך המשיח

ראו ע' 10

ערב שבת קודש פ' נשא (באה"ק: בהעלותך), י"ג סיון  
הי' תהא שנת סגולות בכל  
שנת הקהל

תטו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש  
לכ"ק אדמו"ר שליט"א  
מלך המשיח

לעילוי נשמת  
הו"ח וכו' ר' מנחם מענדל הלוי  
ב"ר לייב יואל הלוי ע"ה קאטש  
נפטר ביום י"ב אייר ה'תשנ"ז

וזוגתו מרת רחל בת ר' מרדכי ע"ה  
נפטרה ביום ט' תמוז ה'תש"ס  
ת. נ. צ. ב. ה.

\*

נדפס ע"י בנם  
הרה"ת ר' ברוך שמעון הלוי וזוגתו מרת פנינה  
ומשפחתם שיחיו קאטש

בחסות:  
'קרן המיליון'  
שע"י 'מרכז חב"ד העולמי לקבלת פני משיח'

הננו חושבים להכניס הקטע דלהלן  
- משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א דש"פ שלה מבה"ח חנוך, -  
בגליון הערות וביאורים דשכ"ז זו אי"ה.

ב"ה

בסב המערכת  
זאב מאיר בן ציפורת פרידא קדנר

3 דבר מלכות

להסעיר עולמות - "ווי וואנט משיח נאו"! / משיחת ש"פ נשא ה'תשמ"ב

9 זמן הגאולה

היתה יולדת בצער תלד בריוח / פרשת השבוע באור הגאולה

13 המעשה הוא העיקר

הוספה בפעילות הרבנים והרבניות / הוראות למעשה בפועל

14 כתי"ק - פרסום ראשון

מדוע נדבו הנשיאים שש עגלות בלבד למשכן? / מהגהת כ"ק אד"ש מה"מ על שיחת ש"פ שלח תשמ"ב

...נחבאר (בהתוועדות די"ב כיון) שהנשיאים נדבו "שש עגלות  
צב...עגלה על שני הנשיאים",<sup>1</sup> ולא יותר (י"ב עגלות) בהתאם למארז"ל  
לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבסלה,<sup>2</sup> היינו, שכל ענין וכל פרט  
צריך להיות מנוצל לחכמתו, כדי שלא יסאר אפילו פרט א' לבסלה,  
ולכן, מאחר שהיו יכולים להסעין אה כל המשכן על שש עגלות, אין  
צורך לעגלה נוספת, ולא זו בלבד שהעגלה הנוספת היא כיוהרת  
(לבסלה), אלא אם היו מביאים עגלה נוספת ומחלקים אה כל המשא בין  
שבע עגלות, נמצא שיכנו חלק מסויים בכל העגלות (גם בשש העגלות)  
סאינו מנוצל לחכמתו, ~~בז כל עגלה ככתה לשאת אה המשא ככתה~~  
~~לכלן, וצאתה יתום כעל עגלות, כעניינם עגלו' רק אה חכמה ככתה~~  
ושאלו על זה:<sup>3</sup> מאחר שהעניני המשכן היו באופן של הרחבה,  
וצדקה מסקין אה החמיד ככוס של זהב,<sup>4</sup> מפני ש"אין ענינה במקום  
עשירה" - א"כ, מדוע הי' מספר העגלות בצמצום גדול כל כך, היפך  
ענין העשירה!?

הנה  
דעת  
הנה  
בז

**שינויים בפרטי מערכת "יחי המלך" בארץ הקודש**  
הכתובת החדשה של מערכת הקונטרס בארץ הקודש:  
ת. ד. 966 קרית שמואל, מיקוד: 26109  
מס' הטלפקס החדש (בו ניתן להזמין הקדשות ומנויים): 8715-770 (04)  
אין שינויים בכל שאר הפרטים המופיעים בעמוד 2

**מערכת "יחי המלך"**  
במסגרת: "מטה משיח" שע"י "אגודת חסידי חב"ד" באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אד"ש מה"מ  
יוצא-לאור על-ידי: תלמידי ה"קבוצה", "חיילי בית דוד", ישיבת תורת"ל המרכזית, "בית משיח" 770  
סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טלפון: 778-6670 (718)  
סניף ארץ הקודש: ת. ד. 966 קרית-שמואל, מיקוד 26109 • טלפקס: 871-5770 (04)  
דואר אלקטרוני: yeh\_@netvision.net.il • אינטרנט: http://www.moshiach.net/blind

# להתפלל, לתבוע, להרעיש בעולם ולהסעיר עולמות - "ווי וואַנט משיח נאַו"!

לאחר שבני ישראל נמצאים בגלות וסובלים צרות צרורות כבר למעלה מ-1900 שנה – טוען יהודי: "במה אהבתנו"? לא רואים שום אהבה בגלוי!  
● ובמילא זועק היהודי והופך עולמות – שמשיח צריך לבוא למטה מעשרה טפחים! ● היתכן שיהודי ימצא בגלות, ובמעמד ומצב ד"טוחן בבית האסורים כו" – הרי הוא בן מלך?! ● מעובד בתרגום חפשי משיחת ש"פ נשא ה'תשמ"ב – בלתי מוגה  
הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום ועריכה: מערכת "יהי המלך"

וכתיב<sup>6</sup> אהבתי אתכם אמר ה".  
מבאר אאמו"ר בהערותיו, ששלושת פסוקים אלו בענין אהבה מדברים על ג' בחינות בחסדים: תפארת, נצח והוד (וכנגדם מובאים ג' הפסוקים).  
ויש לבאר כמה ענינים בלתי מובנים בזהר זה שלא נתבארו בהערות אאמו"ר (בהסתמכו על-כך שיבינו זאת לבד):

(א) תוכן מאמרו של רשב"י הוא: למרות שכתוב "ה' שמעתי שמעך יראתי", אעפ"כ "אנן" – בחביבותא תליא מלתא, זאת-אומרת – שאצלנו ("אנן") יהי' רק ענין האהבה

(6) מלאכי א, ב.

א. בהערות אאמו"ר<sup>1</sup> על הזהר<sup>2</sup> בפרשתינו, מבאר את הזהר שאומרים בתיקון ליל שבעות וקשור למתן תורה:

"חדי רבי שמעון ואמר, ה' שמעתי שמעך יראתי<sup>3</sup> [פסוק שנאמר בהפטורה דחג השבועות]. אמר, התם יאות הוה למהוי דחל, אנן בחביבותא תליא מלתא, דכתיב<sup>4</sup> ואהבת את ה' אלקיך, וכתיב<sup>5</sup> מאהבת ה' אתכם,

(1) לקוטי לוי"צ לח"ג ס"ע שנה ואילך.

(2) אדר – ח"ג קכת, א.

(3) חבקוק ג, ב.

(4) דברים ו, ה.

(5) ואתחנן ז, ח.

# מדוע נדבו הנשיאים שש עגלות בלבד למשכן?

בקשר עם פ' השבוע – פ' נשא (בחול), הבאנו צילום (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על קטע משיחת ש"פ שלח ה'תשמ"ב שבא בהמשך למבואר בהתוועדות י"ב סיון אודות המדובר בפרשתנו בענין העגלות שנדבו הנשיאים למשכן

השיחה נדפסה ב'התוועדות' תשמ"ב ח"ג ע' 1690 (אך שם לא הוכנסו הגהות כ"ק אד"ש מה"מ. וראה שיחות קודש תשל"ח ח"ג (תשס"ב) ע' 172 בהערה)

להלן פענוח הצילום (הכתי"ק בא בהדגשה):

. . נתבאר (בהתוועדות די"ב סיון) שהנשיאים נדבו "שש עגלות צב . . עגלה על שני הנשיאים", ולא יותר ("ע"ד שהיו י"ב בקר – לכאור"א) – בהתאם למארז"ל לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה, היינו, שכל ענין וכל פרט צריך להיות מנוצל לתכליתו, כדי שלא ישאר אפילו פרט א' לבטלה, ולכן, מאחר שהיו יכולים להטעין את כל המשכן על שש עגלות, אין צ"ל עגלות נוספות, ולא זו בלבד שהעגלה הנוספת היא מיותרת (לבטלה), אלא אם היו מביאים עגלה נוספת ומחלקים את כל המשא בין שבע עגלות, נמצא שישנו חלק מסויים בכל העגלות (גם בשש העגלות) שאינו מנוצל לתכליתו [כי כל עגלה בכחה לשאת אחד ממשא המשכן (תיבות אלו מחק כ"ק אד"ש מה"מ וכתב ע"כ): ה"ה גם בכתף].  
ושאלו על זה: מאחר שעניני המשכן היו באופן של הרחבה, ועד שהיו משקין את התמיד בכוס של זהב [על כך כתב כ"ק אד"ש מה"מ: זה נאמר במקדש שני], מפני ש"אין עניות במקום עשירות" – א"כ, מדוע ה' מספר העגלות בצמצום גדול כל כך, היפך ענין העשירות?!

והביאור בזה – בפשטות:

הכלל ד"אין עשירות במקום עניות" אינו שייך כלל להמדובר לעיל אודות ניצול כח העגלות במילואן שלא ישאר שום פרט לבטלה – כי גם כאשר ההנהגה היא באופן של עשירות אין אפי' פרט א' לבטלה.

מוקדש לעילוי נשמת ר' דחמים ב"ר יואב ע"ה אנטיאן - נפטר ליל שמע"צ ושמת ה'תשס"ב  
יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוככם, בגאולה האמתית והשלימה

# הוספה בפעילות הרבנים והרבניות

בנוגע לפועל – המעשה הוא העיקר:

מכיון שנמצאים כאן רבנים ומורי-הוראה מכמה וכמה קהילות בישראל,

ובפרט רבנים ומורי-הוראה **חסידיים**, אשר, פסקי-הדינים שלהם מיוסדים על פס"ד אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הצ"צ, ובכללות – פסקי-דינים גם ע"פ מדת חסידות, "לפנים משורת הדין", אשר, בימינו אלו נעשו גם הם בגדר ד"שורת הדין" (כנ"ל<sup>1</sup>),

מן הנכון שיתאספו ויתיעצו יחדיו כיצד ניתן להוסיף בכל הקשור לפעילותם של רבנים ומורי הוראה בישראל – הן בנוגע לפעולתם האישית, להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה והיהדות בעירם ושכונתם כו', והן לעורר ולעודד את כל שאר הרבנים ומורי-הוראה די בכל אתר ואתר, שיוסיפו גם הם בהפצת התורה והיהדות בכל מקום ומקום.

ומובן, שהכוונה בכל האמור היא – גם לפעילותם של הרבניות, שתפקידן לעזור ולסייע לבעליהן, הרבנים ומורי-הוראה, עי"ז שנוטלות חלק חשוב בפעולות דהפצת התורה והיהדות בין נשי ישראל, ולכל לראש – בנוגע לג' המצוות המיוחדות של נשי ישראל, הדלקת נרות שבת קודש ויו"ט, כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה, וכן בנוגע לחינוך הילדים – "חנוך לנער גו' גם כי יזקין לא יסור ממנה"<sup>2</sup> – אשר, חלקו העיקרי נתון בידי האשה<sup>3</sup>.

והתקוה חזקה – שכאשר יעסקו בזה כדבעי, בודאי תהינה הפעולות בהצלחה רבה ומופלגה, ובאופן ד"בהעלותך את הנרות"<sup>4</sup> (כפי שהולכים לקרוא בתפלת מנחה), "עד שתאה שלהבת עולה מאלי"<sup>5</sup>,

ובפרט, לאור העובדה שבדורנו זה ניתוסף ריבוי מופלג בכל עניני טוב וקדושה, ואע"פ שלעומתם ניתוסף גם בצד ההפכי – הרי סוכ"ס יהפכו ענינים אלו לקדושה, בבחינת "זדונות נעשו לו כזכיות", אשר, עי"ז ניתוסף סוג חדש של "זכיות".

ובודאי יתן הקב"ה את כל המצטרך – כדי שעבודה זו תוכל להעשות מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב, ומתוך הרחבה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(משיחת ש"פ נשא, י"ד סיון ה'תשמ"ו - בלתי מוגה)

1) ס"ו בהנהחה ('התוועדות' תשמ"ב ח"ג ע' 583). כ"ק אדנ"ע (סוף קונטרס חנוך לנער). ועוד.

2) משלי כב, ו. 4) ר"פ בהעלותך.

3) ראה של"ה ש' האותיות דמ"ד, ע"א הובא בצוואת 5) פרשי" עה"פ.

(חביבותא) ולא ענין היראה.

ולכאורה, כשם שהפסוק (שרשב"י שוללו בנוגע ל"אנן") "ה' שמעתי שמעך יראתי" מדבר על יראת האדם מה', כך גם הענין ד"חביבותא", האהבה שנדרשת, היתה צריכה להיות אהבת האדם לה' – אבל בפועל רואים, שרק הפסוק הראשון שמביא רשב"י – "ואהבת את ה' אלקיך" – מדבר על אהבת האדם לה', משא"כ שני הפסוקים האחרים – "מאהבת ה' אתכם" ו"אהבתי אתכם וגו'" – מדברים על אהבת הקב"ה לבני ישראל!?

ב) "קלאץ קשיא": איך יתכן שרשב"י בא ושולל יראה זו באומרו "אנן בחביבותא תליא מלתא"? הרי "ה' שמעתי שמעך יראתי" הוא פסוק בתורה, ו"התורה היא נצחית"<sup>7</sup>, ובפרט שהנביא חבקוק אמר זאת וחוזרים על-כך בכל שנה בהפטורה דחג השבועות,

זאת בנוסף לכך שיראת ה' היא מצוה בתורה ודבר המוכרח בעבודת ה', ומקרא מלא דיבר הכתוב<sup>8</sup>: "את ה' אלקיך תירא", ובפרט – כמבואר בתניא<sup>9</sup> – ששלימות העבודה היא יראה, וכידוע שאהבה ויראה (דחילו ורחימו) הן "תרין גדפי"ן שעל-ידם מתעלים בהעבודה דתורה ומצוותי<sup>10</sup>, ויראה היא גם השרש לכל מצות לא תעשה<sup>11</sup> וכו' וכו' עם עוד כמה ראיות על הכרח ענין היראה;

ואם-כן, כיצד שוללים את העבודה מתוך יראה ואומרים ש"אנן בחביבותא תליא מלתא"?!

ג) מהי ההוראה מזהר זה בעבודת האדם?

7) תניא רפי"ז.

8) ואתחנן ו, יג. עקב י, כ.

9) פמ"א.

10) תקו"ז תי" (כה, ב). תניא פ"מ.

11) תניא רפ"ד.

ב. ויש לומר בדרך אפשר, שהביאור לזה שרשב"י שולל כאן את ענין היראה ומדגיש את ענין האהבה – טמון במילים "אנן בחביבותא) תליא מלתא":

ה"מלתא" שמדובר עליו כאן – הוא ענין גילוי רזי תורה (ע"י רשב"י); וזאת אומר רשב"י: ה"מלתא" (גילוי רזי תורה), תלוי דוקא בענין החביבות והאהבה – "בחביבותא". וכפי שרואים בפועל, שדוקא כאשר ישנה אהבה בין האדם לזולתו הוא מגלה לו דברים שמונחים בפנימיות לבבו<sup>12</sup>, ועד"ז בנדון-דין – ע"י ענין החביבות והאהבה נפעל גילוי רזי תורה ע"י רשב"י, שבהעדר אהבה זו היו נמצאים בפנימיות ובהעלם.

ולכן רשב"י מדגיש דוקא כאן את ענין האהבה (ולא יראה), משום שה"מלתא" הפרטית בנדון זה – גילוי רזי תורה – תלוי דוקא בענין האהבה ("בחביבותא תליא").

ועל-דרך הענין ד"ברכנו אבינו"<sup>13</sup> שנפעל דוקא על-ידי "כולנו כאחד"<sup>13</sup> – אהבת ישראל; ועד"ז כשצריך להיות גילוי רזי תורה הרי זה נפעל ע"י "כולנו כאחד", בדרך חיבה ואהבה ביניהם, שאזי ניתוסף גם בה"ברכנו אבינו", היינו אהבת ה' לישראל, ובמילא הזמן אז יותר מתאים לגילוי רזי תורה.

ג. וכיון שעבור ה"מלתא" – גילוי רזי תורה, דרוש להיות "אנן בחביבותא" – ענין האהבה בין בני ישראל בתכלית השלימות, מביא ע"כ רשב"י שלשה פסוקים – "ואהבת את ה' אלקיך", "מאהבת ה' אתכם" ו"אהבתי אתכם וגו'" – כי עי"ז ישנה אהבת ישראל

12) ראה אגה"ק סט"ו – קכב, סע"ב ואילך.

13) ברכת "שים שלום" (בתפלת העמידה). וראה

תניא פל"ב.

מוקדש לעילוי נשמת ינון ע"ה בן – יבלחט"א – אברהם אלעל – נפטר ביום כ"ט ניסן ה'תשס"א יה"ד שתיקף ומיד יקויים היעוד 'הקיצו ורננו שוכני עפר' והוא בתוכם, בגאולה האמתית והשלימה

וברוחניות – כשנמצאים בגלות, ו"אותותינו לא ראינו גו' ולא אתנו יודע עד מה"15, ו"גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחות לפניך כו' בבית הגדול והקדוש כו'" (כפי שאומרים בתפלת מוסף<sup>16</sup>); הרי נמצאים במקום מסויים (בגלות), ולא בד' אמות של קדש הקדשים – וכיצד יערבו לו כל הענינים!?

ויתירה מזו: בתפלת מוסף דיו"ט אומרים: "אין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחות לפניך כו'", ומסבירים – "מפני היד שנשתלחה במקדשך", כפי שהתפללו היום בתפלת מוסף לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה

[שהרי בשעת התפלה צריכה להיות הכוונה ד"ע לפני מי אתה עומד"<sup>17</sup>, עד שבכמה בתי כנסיות זה כתוב על "עמוד התפלה", ובמקומות שלא היה זה בגלל שלא זקוקים לכתוב זאת כי זו הכוונה הפשוטה, הכללית והעיקרית בעבודת התפלה בכלל (לאו דוקא בביהכ"ס), וללא כוונה זו התפלה אינה תפלה<sup>18</sup>; בנוגע לכוונה הפרטית שבתפלה – פירוש המלות – ישנם חילוקים בין הפסוק הראשון דקריאת שמע<sup>19</sup> והברכה הראשונה דשמו"ע<sup>20</sup> לגבי שאר התפלות, ובכלל בזמן הזה בין כך לא מכוונים את פירוש המלות בשלימות<sup>21</sup>; אבל בנוגע לכוונה הכללית של "דע לפני מי אתה עומד" – הרי היא לעיכובא בכל התפלות<sup>22</sup>]

- ואם-כן, נשאלת השאלה: כיצד יכול השו"ע<sup>23</sup> לתבוע מיהודי לעבוד את עבודתו **בשמחה ובטוב לבב**, בה בשעה שאומר בתפלתו "אין אנו יכולים גו' מפני היד שנשתלחה במקדשך!?"

ג. ויה"ר שלא יצטרכו לדבר עוד על ענינים אלו, כי מיד כשיתחילו לדבר – יראו ליהודי, שהנה נמצא קדש הקדשים והארון עם שני לוחות הברית, היות ויחזרו כל החמשה דברים שהיו בבית ראשון<sup>24</sup>, ובאופן נעלה יותר,

כיון שהגאולה באה "כהרף עין"<sup>25</sup>, ויותר מהר – "וארו עם ענני שמיא"<sup>26</sup>,

ובפשטות – למטה מעשרה טפחים, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(תרגום חפשי משיחת יוס' ב' דחג השבועות ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

- |                                             |                                             |
|---------------------------------------------|---------------------------------------------|
| 15) תהלים עד, ט.                            | 21) שו"ע אדה"ז אור"ח הל' ק"ש סצ"ג ס"ג. סצ"ח |
| 16) דיום טוב.                               | ס"ב. סו"ס צט.                               |
| 17) ראה ברכות כח, ב.                        | 22) ראה דמב"ם שם ה"טו. מקומות שבהע' 19.     |
| 18) בכ"ז – ראה חידושי הגר"ח לרמב"ם הל' תפלה | 23) רמב"ם הל' לולב בסופו, תניא רפ"א         |
| פ"ד ה"טו. לקו"ש ח"ב ע' 117-118 ובהע' 36 שם. | 24) יומא כא, ב. ירושלמי תענית פ"ב ה"א.      |
| סה"ש תשמ"ז ח"ב ע' 937 ואילך.                | 25) מכילתא ופרש"י בא יב, מא. מכילתא שם, מב. |
| 19) רמב"ם הל' ק"ש רפ"ב.                     | 26) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין צח, א.        |
| 20) שם הל' תפלה רפ"י.                       |                                             |

מדור "זמן הגאולה" מוקדש לעילוי נשמת האשה מרת ר' יצחק מאיר ע"ה מיינצ'יק

נלב"ע ביום ו', ערב שבת קודש פ' ויגש – אחר חצות היום – ה'תשס"ב

יה"ד שיקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והיא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממ"ש

בשלימות:

כאשר היהודי פועל ע"י עבודתו הוא שתהי' לו אהבת ה' – "ואהבת את ה' אלקיך" (הפסוק הראשון שמביא רשב"י) – הרי הקב"ה מתנהג "מדה כנגד מדה"<sup>14</sup> ואוהב את ישראל כמ"ש "מאהבת ה' אתכם" ו"אהבתי אתכם וגו'" – וכיון שהיהודי אוהב מה שהאוהב אוהב<sup>15</sup>, והאוהב (הקב"ה) אוהב את ישראל (כמ"ש בשני הפסוקים האחרים שמביא רשב"י), לכן גם היהודי אוהב את ישראל בשלימות.

ונמצא, שעל-ידי עבודת האדם באהבת ה', הוא מגיע גם לאהבת ישראל בשלימות (בתור חלק מעבודתו באהבת ה').

וכמבואר בתניא פרק לב, אשר ענין אהבת ישראל נפעל ע"י הידיעה וההתבוננות בזה ש"מי יודע גדולתו ומעלתו בשרשן ומקורן באלקים חיים, בשגם שכולן מתאימות ואב א' לכולנה ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש כו".

ועפ"ז מובן, שכל ג' הפסוקים (המדברים על אהבה) קשורים בעבודת ישראל למטה (בנדו"ד), מאחר שמטרת שלשתם לגרום ולהביא את ענין אהבת ישראל, כנ"ל.

ויש לומר, שג' אהבות אלו (בג' הפסוקים) הם על-דרך ג' העטרות שמובאים במדרש<sup>16</sup> (כמדובר בהמאמר<sup>17</sup>) – "משל למלך שבני

14) פס"ז (לקח טוב) עה"פ שמות ו, ג. וראה סוטה ט, ב.

15) "היום יום" כ"ח ניסן. "התמים" חוברת ד' ע' מה (קפח, א). וראה סה"ש ה'ש"ת ע' 2 ואילך. וראה שיחת ל"ג בעומר תשמ"ב ס"ד (בהנחה ש"ל ע"י ויעד הנחות התמימים").

16) ויק"ד פכ"ד, ח.

17) המאמר (כעין שיחה) שנאמר בהתועודות זו (ד"ה צאינה וראינה).

המדינה עטרו לו ג' עטרות, מה עשה המלך נתן בראשו אחת ושתיים בראשם של בניו כו":

"ואהבת את ה' אלקיך" הוא ע"ד העטרה שנתן המלך בראשו, והפסוקים "מאהבת ה' אתכם" ו"אהבתי אתכם וגו'" הם ע"ד ב' העטרות שנתן המלך בראשם של בניו. וכשם שכל ג' עטרות הנ"ל עטרו בני ישראל (ע"ד "מט"ט קושר כתרים כו"<sup>18</sup>), עד"ז כל ג' האהבות קשורות לעבודת בני למטה, כנ"ל.

ד. מאחר שרשב"י מביא ב' פסוקים אודות אהבת הקב"ה לישראל – "מאהבת ה' אתכם" ו"אהבתי אתכם וגו'", מובן ששני פסוקים אלו מבטאים שתי דרגות באהבת הקב"ה לבני ישראל.

ויש לומר הביאור בזה:

הכתוב "מאהבת ה' אתכם" מופיע בפ' ואתחנן, כאשר בני' עמדו להכנס לארץ ישראל, "ארץ טובה ורחבה"<sup>19</sup> באותות ומופתים וכו', דהיינו, שאהבת הקב"ה לבני' היתה אז באופן גלוי עם חסדים מגולים.

ואם-כן, הכתוב "מאהבת ה' אתכם" מדבר על אהבה גלוי' וחסדים מגולים של הקב"ה לבני ישראל.

משא"כ הכתוב "אהבתי אתכם אמר ה'" נאמר במלאכי לאחר חורבן בית ראשון, כאשר אהבת ה' לישראל היתה בהעלם.

וכמוכח משאלת בני' בהמשך (לדברי הקב"ה "אהבתי אתכם"): "במה אהבתנו הלא אח עשו ליעקב? והקב"ה עונה<sup>20</sup> "ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי":

18) ראה הערה בסה"מ תש"ד ע' 111.

19) שמות ג, ח.

20) מלאכי שם, ב-ג.

מזה גופא ששואלים "במה אהבתנו" וזקוקים להגיע לתירוץ "אוהב את יעקב ואת עשו שנאתי" – מובן שאהבת הקב"ה אינה בגלוי, כי אם מדובר באהבה גלוי – מדוע שואלים "במה אהבתנו", ולשם מה צריכים להגיע למענה ד"אוהב את יעקב ואת עשו שנאתי"?! באם בני ישראל נמצאים בארץ טובה ורחבה, והגויים הם אלו שסובלים ("וועדן אויסגעריסן") – אין צורך לשאול "במה אהבתנו", ולא זקוקים לראיות על אהבת הקב"ה לישראל ("אוהב את יעקב גו").

אלא שבני ישראל נמצאים במצב ד"גליו מארצנו"<sup>21</sup>, לא רואים את אהבת ה' לישראל באופן גלוי, ואדרבה כו' – לכן טוענים בני ישראל: "במה אהבתנו"?!  
אמנם יהודים הם מאמינים (בני מאמינים)<sup>22</sup>, ולכן מאמינים ש"אוהב את יעקב גו" ללא שום ספק – אלא שזהו בהעלם, ובני ישראל תובעים שיהי' בגלוי!

ה. כידוע מענה אדמו"ר המהר"ש לאדמו"ר הצ"צ<sup>23</sup>  
[בהמשך לשאלת אדמו"ר המהר"ש על הקץ שנאמר על אותה שנה: מדוע לא בא אז משיח? ומענה אדמו"ר הצ"צ שבאותה שנה נדפס הלקר"ת, אמר על-כך אדמו"ר המהר"ש:]  
רוצים וצריכים ("מ'וויל און מ'דארף האג'ן") ביאת משיח צדקנו בפועל ממש למטה מעשרה טפחים!

כלומר, ללא הבט ע"כ שנדפס הלוקטי תורה [וידוע מה שאמר הרבי (מהורש"ב) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.  
21 שבת צז, א.  
22 לקו"ש ח"ו ע' 80 הע' 70. וראה "יחי המלך" קלז ע' 8. קעו ע' 7. ועוד.

נ"ע<sup>24</sup>, שכאשר יושב בחדרו ולומד לקוטי תורה הוא מרגיש עצמות ומהות, "ידעתיו<sup>25</sup> הייתי<sup>26</sup>", אעפ"כ זה לא מספיק, אלא צריכים ותובעים ביאת משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים באופן גלוי!

ובפרט לאחר שבני ישראל נמצאים בגלות וסובלים צרות צרורות כבר למעלה מ-1900 שנה – טוען יהודי: "במה אהבתנו"?! לא רואים שום אהבה בגלוי!

ובמילא זועק היהודי והופך עולמות ("קערט וועלטן") – שמשיח צריך לבוא למטה מעשרה טפחים!

היתכן שיהודי ימצא בגלות, ובמעמד ומצב ד"טוחן בבית האסורים כו"<sup>27</sup> – הרי הוא בן מלך?!

אפילו כשמדובר על עבד, מחוייב אדונו לספק לו כל צרכיו<sup>28</sup>; אבל אתה (הקב"ה) בחרת לך עבד כזה שהוא בן מלך<sup>29</sup> – שהרי כל יהודי הוא בנו של הקב"ה, ויתירה מזו, התורה אומרת שכל ישראל מלכים הם<sup>30</sup> – וא"כ עליך לשלם לו בהתאם לכך.

ובפועל, לא רק שלא משלמים לו באופן גלוי, אלא עוד בני ישראל נמצאים בגלות!

לאחרי כל השנים שעברו בגלות, בודאי כבר הגיע הזמן שאהבת הקב"ה לישראל תהי' בגלוי!

ולכן כאמור, כל זמן שנמצאים עדיין

(24) סה"ש תש"ג ע' 63. תש"ה ס"ע 85.  
(25) ספר העיקרים מ"ב ספ"ל. מד"ש אבות פ"ו, ז.  
(26) ראה סה"ש הש"ת ע' 27. ועוד (ראה בהנסמן בצ"צ שם).  
(27) תניא פל"א (מ, סע"א ואילך).  
(28) קידושינו כב, א.  
(29) ראה ברכות פ"א מ"ב. וראה גם משנה ב"מ רפ"ז.  
(30) תקו"ז בהקדמה (א, ב).

אפילו כאשר נותנים ליהודי בגלות בני חיי ומזוני רויחי – במה זה נחשב לגבי "סעודת שלמה בשעתו" שמגיע לכל יהודי בכל יום, כפי שהתורה פוסקת<sup>5</sup> בנוגע לפועלים מישראל ש"אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן" [ומכך מובן שמדברים אודות גשמיות העניינים כפשוטם], והדיוק בזה: לא סתם "כסעודת שלמה", שאז עלולים לחשוב אשר הכוונה היא לזמן ששלמה הי' "הדיוט"<sup>6</sup> והתגלגל, או אפי' לאחרי שחזר – ש(לדיעה אחת<sup>6</sup>) לא חזר למלכותו כעין מלכות ראשונה<sup>7</sup> – אלא "כסעודת שלמה בשעתו"<sup>8</sup>, היינו "בעת מלכותו" כאשר הי' במלכותו בכל ה"שטורעם", "וישב שלמה על כסא ה"<sup>9</sup>.

אלא שבנוגע לבעל-הבית בשר ודם, חל החיוב אמנם רק על מזונו של הפועל ולא על לבושו וביתו, משא"כ הקב"ה, כיון שמדובר על בני ישראל – מובן במכל-שכן וקל-וחומר מבעל-הבית בשר ודם – שעליו לתת להם את כל העניינים בתכלית השלימות ובתכלית העונג, והקב"ה אכן נותן לבני ישראל מזונות, לבושים, בתים, כרם, שדה ואשה כשרה [כל שלשת העניינים המדוברים לעיל<sup>10</sup>].

ואעפ"כ רואים שהגלות נמשכת ("ציט זיך") למעלה מ-1900 שנה!

ואין פוצה פה ומצפץ!

ב. אמנם מפעם לפעם יוצאים בצעקה ושירה וקוראים פרק תהילים – אך במה נחשב הוא לגבי מה שבני ישראל מתגוללים ("דרייען זיך") יותר מ-1900 שנה בגלות, הם ובניהם ובנותיהם, "בנערנו ובזקנינו ובבנותינו"<sup>11</sup> – כל עם ישראל, יחד עם שכינתא בגלותא<sup>12</sup>, עם מלאכי השרת וכו', וכתוצאה מכך נמצאים בגלות בני ישראל שבמשך כל הדורות הקודמים – כי מובן ופשוט שאבא, סבא או אבי זקנו, אפילו אם נמצא במקום הכי טוב, לא יערב לו ("קען אים ניט איינגיין") כאשר רואה את בנו – יהודי, עאכו"כ בן יחיד – נמצא במצב של גלות כבר כמעט 2000 שנה!

וא"כ, במה נחשב כל מה שעשו עד עכשיו?!

ובפרט שכבר "כלו כל הקיצין"<sup>13</sup> – ואם-כן, מה עושים בגלות?! הרי זה דבר מופרך לגמרי!

אמנם מקבלים זאת בקבלת עול, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו<sup>14</sup>: "לא מרצונו גלינו מארץ ישראל ולא בכחותינו אנו נשוב כו' אבינו מלכנו ית' הגלנו כו'" – אבל נשאלת השאלה: כיצד יכול לערוב ליהודי ("זוי קען איינגיין") הבני חיי ומזוני רויחי בפשטות

(5) משנה ב"מ רפ"ז.  
(6) גיטין סח, סע"ב. מגילה יא, ריש ע"ב. סנהדרין כ, סע"ב.  
(7) פרש"י והגהות מהרש"ל גיטין שם.  
(8) ראה גם ב"מ שם (בגמ') פו, ב: למימרא דסענדנתא דמ"מ כו'.  
(9) דה"א כט, כג.  
(10) שיחת אור לערב חה"ש – סה"ש תשמ"ו ח"ג ע' 682 ואילך. וראה שם ע' 727 ואילך.  
(11) ל' הכתוב בא י, ט.  
(12) ראה מגילה כט, א. זח"א קכ, ב. ח"ג ד, ב. ועוד.  
(13) סנהדרין צז, ב.  
(14) ראה סה"מ תרפ"ז ע' קצו. סה"מ קונטרסים ח"א קע"ה, ב ואילך. לקו"ד ח"ד תרצא, ב ואילך.

## שמותיו של המלך המשיח

[והדגשה יתירה בענין זה – בעריכת התוועדות מיוחדת (שלא ע"ד הרגיל) דכו"כ משרה אל בזמן "רעוא דרעוין", השיך ביותר לגאולה האמיתית והשלימה . . ובאופן של סעודה ממש, ובברכת המזון<sup>150</sup> (אפילו על אכילה שאין בה שיעור שביעה) על "כוס של ברכה", שקשור עם הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כפי שמצינו בגמרא בנוגע לכוס של ברכה בסיום הסעודה דלעתיד לבוא: "נותנין לו לאברהם אבינו **כוס של ברכה** לברך, ואומר להן איני מברך וכו', אומר לו לדוד טול וברך, אומר להן **אני אברך ולי נאה לברך**, שנאמר כוס ישועות אשר ובשם ה' אקרא", "כסא דדוד לעלמא דאתי מאתן ועשרין וחד לוגא מחזיק, שנאמר כוסי רוי', בגימטריא הכי הוי"].

(150) לאחרי הקדמת ניגוני רבתינו נשיאינו (נשיאי תורת החסידות שעל ידי הפצתה חוצה קא אתי מר דא מלכא משיחא) – הבעש"ט, המגיד, אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, הצמח-צדק\*, אדמו"ר מהר"ש, אדמו"ר מהורש"ב וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו\*\* – תשעה ניגונים שבהם מסיימים קץ הגלות, ובאים לניגון העשירי, שירה העשירית דמלך המשיח.

(\* שבי' שמותיו - "צמח" ו"צדק" (בגימטריא מנחס מענדל) הם שמותיו של המלך המשיח.  
 (\*\* שבי' שמותיו - "יוסף" ו"צחק" - קשורים עם הגאולה.

(קטע משיחת ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תנש"א - מוגה)



## מה עושים בגלות!?! הרי זה דבר מופרך לגמרי!

הנהה: "ועד הנחות התמימים", תרגום: מערכת "יחי המלך"

א. [. .] מבואר בחסידות<sup>1</sup> על-הפסוק<sup>2</sup> "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" – שמשא רבינו ה' עניו במיוחד בפני הדור דעקבתא דמשיחא, בראותו את הנסיונות שהם יעברו!

– שהרי מה כבר תופס מקום הענין ד"דבר ה' אל משה פנים אל פנים"<sup>3</sup> ושמיעת קול ה' ד"אנכי ה' אלקיך"<sup>4</sup> – לגבי יהודי שמתהלך כאן ומתגולל ("וואלגערט זיך") בגלות בעקבתא דמשיחא, ועובר ענינים שאין הדעת סובלתן כלל; לא סתם אין הדעת סובלתן, אלא אין הדעת סובלתן **כלל** – שמחזיקים את בנו יחידו של הקב"ה כבר 1900 שנה בגלות, ובאיזו גלות – שבה בני ישראל הם עבדים לעבדים!...

גלות צריכים להתפלל, לתבוע, להרעיש בעולם ולהסעיר עולמות ("אויפשטורעמען וועלטן") – "ווי וואַנט משיח נאו!"

וכפי הדין<sup>31</sup>, שכאשר חסר ליהודי משהו עליו להתפלל לה' ולבקש שימלא חסרונו.

ו. ישנם כאלו המתלבשים ב"איצטלא של יראת שמים", ואומרים שזה לא הסדר והדרך שלהם לבקש ולתבוע מהקב"ה...

מה זאת-אומרת ש"זה לא הסדר שלהם"? – הרי זה לא ענין של סדר או לא סדר, מדובר במצות עשה מן התורה שכאשר ליהודי חסר דבר מסויים, ועאכ"כ כאשר מדובר על חסרון הגאולה – עליו להתפלל להקב"ה ולבקש שימלא חסרונו.

אמנם יש לעשות זאת "שלא על מנת לקבל פרס"<sup>32</sup>, אבל הא גופא רצונו של הקב"ה – שכאשר יהודי נמצא בגלות עליו לבקש את משיח צדקנו, ובמילא יש לבקש זאת כי **הקב"ה** כך רוצה, והרי זה "שלא על מנת לקבל פרס" [וכמשנ"ת בשיחות שלפנ"ז בארוכה<sup>33</sup>].

ולכן, בכל תפלה ותפלה ובכל יום ויום – הן בימות החול והן בשבת ויום טוב, ואפילו בזמן ד"רעוא דרעוין" – אומר כל יהודי לאחרי הקדמת ג' ברכות הראשונות וכו': "ותחזינה עיינינו בשובך לציון ברחמים!"

ולאחרי "מודים" וברכת "שים שלום" (ענין המשכת השלום למטה מעשרה טפחים) אומרים: "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך!"

ונוסף לזה – הרי "שיבנה בית המקדש

(31) דמב"ם הל' תפלה פ"א ה"א. וראה סהמ"צ להצ"צ קטו, א. וראה סה"מ תקס"ד ס"ע קו ואילך.

(32) אבות פ"א מ"ג.

(33) ס"ג ואלך (בהנחה ש"ל ע"י "ועד הנחות התמימים").

במהרה בימינו" נכתב במסכת אבות<sup>34</sup> ונכלל בגדר "דבר משנה", וידוע ש"טעה בדבר משנה חוזר"<sup>35</sup> כיון שמלכתחילה אי אפשר לטעות בדבר משנה.

ז. ונחזור לעניינו:

הטעם לזה שרשב"י מביא שלשה פסוקים לענין "אנו בחביבותא תליא מלתא" (ה"מלתא" דגילוי רזי תורה) – מכיון ששלימות הענין דאהבת ישראל מתגלה דוקא ע"י שלשת האהבות (שכולן קשורות לעבודת האדם, כנ"ל<sup>36</sup>), וכדלקמן.

תחילה מובא הפסוק "ואהבת את ה' אלקיך", אח"כ הפסוק "מאהבת ה' אתכם" המדבר על אהבה גלו' וחסדים מגולים (מהקב"ה לבני"), ולאחר-מכן הפסוק "אהבתי אתכם וגו'" המדבר על אהבה בהעלם וחסדים מכוסים, אהבת הקב"ה לבני ישראל בזמן הגלות וכו'.

והנה, בפסוק האחרון ("אהבתי אתכם וגו'") ישנה מעלה לגבי הפסוק "מאהבת ה' אתכם" (אהבה גלו'), כי אהבה מכוסה מגיעה לדרגות הכי תחתונות במצב של גלות, משא"כ בפסוק "מאהבת ה' אתכם" מדובר על אהבה בזמן שבני ישראל עומדים להכנס ל"ארץ טובה ורחבה" עם מופתים וכו' [ואין היא מגיעה לדרגות הכי תחתונות].

אמנם בפרטיות, גם בזמן שבני"י היו במדבר ה' הענין ד"אהבתי אתכם וגו'" (בדקות), היינו, אהבת ה' לישראל באופן מכוסה. וכמבואר במדרשי חז"ל<sup>37</sup> שג' ימים

(34) פ"ה מ"כ.

(35) כתובות פד, ב. ושורש"ע חו"מ רסכ"ה.

(36) ס"ג.

(37) ספרי דברים א, ב. רש"י בהעלותך י, כט. שם, לג. ועוד.

# היתה יולדת בצער תלד בריוח

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום: מערכת "יחי המלך"

**ונקתה ונזרעה זרע: אם היתה יולדת צכער תלד בריוח, אם היתה יולדת שחורים יולדת לצכנים (פרש"י פרשתנו ה, כח).**

כאשר הקב"ה רואה שאצל יהודי "נכנס בו רוח שטות"<sup>1</sup> והוא מתנהג שלא כדבעי – אזי מצד **גודל אהבתו** לבני ישראל, הולך הקב"ה ונלחם בעצמו ("איש מלחמה"<sup>2</sup>) עם הדבר הרע בכדי לבטל את הרע!

כמבואר באגה"ק<sup>3</sup> המשל של "מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו **מורב אהבתו**".

וסוף-סוף הקב"ה משיג זאת, ו"בודאי סופו לעשות תשובה כו' כי לא ידח ממנו נדח"<sup>4</sup>, ולא רק שמתבטל הענין בלתי רצוי, אלא אדרבה: נפעל עילוי – "ונקתה ונזרעה זרע", כפרש"י: "אם היתה יולדת בצער תלד בריוח, אם היתה יולדת שחורים יולדת לבנים",

שבמקום שחרות (חושך) הגלות ("יולדת שחורים"), כדברי חז"ל<sup>5</sup> "אחשוורוש . . . שהושחרו פניהם של ישראל בימיו כשולי קדרה" – זה הופך להיות "יולדת לבנים", ובמקום הצער של חבלי משיח (חבלי לידה, "יולדת בצער") – נהי' "יולדת בריוח",

במכ"ש ממה שהי' עוד בגלות מצרים – שיעוד בהיותם בגלות מצרים ובבית מצרי אזי "לכל בני ישראל הי' אור במושבותם"<sup>6</sup>, האור הלך יחד איתם (כמבואר במדחז"ל<sup>7</sup>), עאכ"כ בגלות זה האחרון, כשכבר "כלו כל הקיצין"<sup>8</sup> ומסתובבים בגלות ואין מה לעשות (כיון ש"כלו כל הקיצין")...

עד שישנם המשכנעים את עצמם, שטוב להם בגלות וזהו המקום שלהם, רחמנא ליצלן. יש לדעת – שלא יכול להיות טוב בגלות, כיון שמקומו האמיתי של בן הוא – סמוך על שולחן אביו, ועוד יותר – באופן שיש לו "סעודת שלמה בשעתו"<sup>9</sup>, וכפי שהי' עוד לפני"ז (בגלות מצרים) – "לכל בני ישראל הי' אור במושבותם", עאכ"כ עכשיו כשכבר "כלו כל הקיצין", שכל רגע נוסף לאחרי ש"כלו" שוה ליותר משעה לפני ש"כלו", כמובן בפשטות. (תרגום חפשי משיחת ש"פ נשא ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

יחד עם שלימות העם – השלימות של כל יהודי ושל כל היהודים, שלימות התורה, ושלימות הארץ – ארץ ישראל לגבולותי', "ארץ טובה ורחבה" – "ירחיב ה' אלקיך את גבולך"<sup>41</sup>, כולל ארץ קיני קניזי וקדמוני<sup>42</sup>. ובעבודת האדם – עבודת המוחין, כמבואר בדרושים של אדמו"ר האמצעי<sup>43</sup> (כמוזכר בהתוועדות הקודמת<sup>44</sup>).

ויקויים היעוד<sup>45</sup> "יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו" – בנין בית המקדש השלישי, בגאולה השלישית שאין אחרי גלות, ע"י ה"גואל אחרון"<sup>46</sup>, במהרה בימינו ממש.

[כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הורה להכריז עתה את כל ההכרזות הדרושות, והכריזו על ה"דינער" עבור ישיבת ת"ת ואודות סיום כתיבת ס"ת ע"י בית חב"ד דבופולו. אח"כ אמר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א: "מז'אָל מכריז זיין אַז משיח קומט" = שיכריזו שמישיח בא!]]

אחר שהכריזו הנ"ל – פנה כ"ק אד"ש לילדים ורמז לנגן "ווי וואַנט משיח נאוו".

(41) שופטים יט, ח.

(42) רש"י שם.

(43) ד"ה אל תצר את מואב (ע' וואלך).

(44) אור ל"ב סיון – במאמר ד"ה וידבר אלקים גו'.

(45) הושע ו, ב.

(46) נסמן בלקו"ש הי"א ע' 8 הע' 3.

לאחר מתן-תורה יכלו בני ישראל להכנס לארץ טובה ורחבה, ואילו זכו היתה באה אז הגאולה האמיתית והשלימה<sup>38</sup>; אלא שאירע מה שאירע, והי' החטא וכו' שהביא להארכת זמן בני ישראל במדבר **ארבעים שנה** – ואכן הי' אז מעין הענין ד"אהבתי אתכם גו'", אהבת הקב"ה לישראל בזמן בלתי רצוי.

אבל, בסיום הארבעים שנה הי' הענין ד"מאהבת ה' אתכם" – כניסה ל"ארץ טובה ורחבה" וכו'.

ומכך מובן במכל-שכן וקל-וחומר בנוגע לגלות הנוכחית שנמשכת כבר למעלה מ-1900 שנה – שבודאי כבר צריכה לבוא הגאולה!

ח. ויה"ר שאכן תבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים, בגלוי ובאופן ד"מיד הן נגאלין"<sup>39</sup>, תיכף ומיד.

וכנזכר לעיל<sup>40</sup> פתגמו של אדמו"ר המהר"ש שרוצים וצריכים את ביאת משיח צדקנו בפועל ממש למטה מעשרה טפחים – והרי אדמו"ר המהר"ש בודאי ישיג ויפעל ("אויספירן") זאת, ותהי' ביאת משיח צדקנו בפועל ממש למטה מעשרה טפחים, באופן ד"מלכתחילה אריבער", והכל יהי' מתוך שלום, עונג ושמחה!

(38) ראה שמו"ר רפ"ב. זח"ג רכא, א. ועוד.

(39) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(40) ריש ס"ה.

מדור זה מוקדש לזכות החתן התמים **אורי אהרן יואל** והכלה **בתי' רות ש' זיסק** לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

יה"ר שיבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה – זוהי תורת החסידות, כרצון ולנחת-רות כ"ק אדמו"ר שליט"א משיח צדקנו ולזכות אחיו ואחיותיו וכל משפחת זיסק ש' לברכות עד בלי די

(1) סוטה ג, א. וראה פרש"י פרשתנו ה, יב.  
 (2) בשלח טו, ג.  
 (3) סכ"ב.  
 (4) ע"פ ש"ב יד, יד. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג. תניא ספ"ט.  
 (5) אסת"ר רפ"א. ועוד.  
 (6) בא י, כג.  
 (7) ראה תנחומא וארא יד (בסופו). בא ג. ועוד. וראה פרש"י שם, כב.  
 (8) סנהדרין צ, ב.  
 (9) משנה בבא מציעא רפ"ז.